

Rīgā

01.02.2021. Nr. LPA 1.8.-4

Ministru prezidentam Arturam Krišjānim Kariņam

Aizsardzības ministram Artim Pabrikam

Tieslietu ministram Jānim Bordānam

Ārlietu ministram Edgaram Rinkēvičam

Ekonomikas ministram Jānim Vitenbergam

Finanšu ministram Jānim Reiram

Iekšlietu ministram Sandim Ģirģenam

Izglītības un zinātnes ministrei Ilgai Šuplinskai

Kultūras ministram Naurim Puntulim

Labklājības ministrei Ramonai Petravičiai

Satiksmes ministram Tālim Linkaitim

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministram Artūram Tomam Plešam

Veselības ministrei Danielam Pavļutam

Zemkopības ministram Kasparam Gerhardam

**Kopija:
Valsts kancelejai**

Priekšlikumi un iebildumi par ANM plāna projektu

Biedrība "Latvijas Pilsoniskā alianse" un NVO un MK sadarbības memoranda īstenošanas padomes NVO pārstāvji ir iepazinušies ar Finanšu ministrijas sagatavoto Latvijas Atjaunošanas un noturības plānu (turpmāk - ANM plāns) un Izziņu par saņemtajiem komentāriem par Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2021.-2027. gada plānošanas perioda Atjaunošanas un noturības mehānisma plāna projektu, un sniedz atzinumu.

Vēršam uzmanību, ka dalībvalstīm, saskaņā ar Eiropas Komisijas izstrādātajām vadlīnijām Atjaunošanas un noturības mehānisma plānam atbilstoši ANM regulas redakcijai, būs jāatskaitās par konsultēšanās procesu (tai skaitā sniegtā atgriezeniskā saite) ar pašvaldībām,

sociālajiem partneriem, pilsoniskās sabiedrības organizācijām, jaunatnes organizācijām un citām ieinteresētajām pusēm, kā par to, kā iesaistītās puses iesaistītas plāna sagatavošanā un, ja iespējams, tā īstenošanā. Tādēļ aicinām Finanšu ministriju precizēt Izziņu par saņemtajiem komentāriem par Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2021.-2027. gada plānošanas perioda Atjaunošanas un noturības mehānisma plāna projektu:

- ar konsultācijās visiem izskanējušajiem priekšlikumiem (esošajā redakcijā nav iekļauti visi izteiktie komentāri un priekšlikumi, kas tika pausti iepriekšējās diskusijās 2020.gada 10. – 14. decembra sanāksmēs ar sociālajiem un sadarbības partneriem;
- ar informāciju par NVO un MK memoranda īstenošanas padomes sēdēs atkārtotiem aicinājumiem ziņot par ANM un konsultācijām ar pilsonisko sabiedrību. Aicinājumi tika izteikti, sākot 2020. gada 26. augusta sēdi un atkārtoti 30. septembra, kā arī 28. oktobra sēdē. Tāpat 8.oktobrī Latvijas Pilsoniskā alianse nosūtīja vēstuli Finanšu ministram, aicinot sniegt informāciju par to, vai un kā Latvijas pilsoniskā sabiedrība tikusi iesaistīta Eiropas ekonomikas atveseļošanas plāna izstrādes procesā, kas ir Eiropas Komisijas noteikta obligāta prasība. Tikai 25. novembra sēdē padome tika informēta par plānotajiem līdzdalības pasākumiem decembrī;
- ar Latvijas Pilsoniskās alianses un NVO un MK sadarbības memoranda īstenošanas padomes NVO pārstāvju kopīgi sagatavoto piedāvājumu Eiropas Atveseļošanas un noturības mehānismam, kas pēc Finanšu ministrijas iniciatīvas sasauktā sanāksmē 2021.gada 13. janvārī, kurā piedalījās ministriju parlamentārie sekretāri, citi iestāžu pārstāvji un politiķi, tika prezentēti un izdiskutēti. Tāpat aicinām sniegt atgriezenisko saiti par tiem, tai skaitā, kādēļ ir lemts priekšlikumus neiekļaut ANM plānā.

Attiecībā uz augstāk minēto 13. janvāra tikšanos, vēlamies atgādināt, ka tajā izskanēja konceptuāls politiskais atbalsts priekšlikumiem, tādēļ Finanšu ministrijai uzticēts uzdevums sagatavot pārskatu, kādi varētu būt alternatīvi finanšu avoti ideju ieviešanai, ja netiek rasta iespēja tos segt ANM plāna ietvaros.

Iebilstam pret ANM plāna redakciju, neiekļaujot tajā risinājumus sociālajai drošībai, mūsdienīgus risinājumus ekonomiskās krīzes novēršanai un attīstībai, ņemot vērā iniciatīvas par reālām vajadzībām no sabiedrības, un tās pašas spēju iesaistīties problēmu identificēšanā un risināšanā, kas uzlabotu sociālo situāciju un tautsaimniecības attīstību, veidojot labvēlīgu vidi dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un ekonomikas attīstībai, kā arī neparedzot reformas, kas saistās ar pilsonisko dialogu starp iedzīvotājiem un publisko pārvaldi (sagatavotā priekšlikumu prezentācija pieejama šeit: <https://nvo.lv/uploads/atjaunosanasfonds.pdf>). Tādēļ aicinām ANM plānā ietvert, kas atbilst virzieniem “Likuma vara”, “Ekonomikas transformācija” un “Nevienlīdzības mazināšana”:

1. Atbalsta programma Latvijas biedrību un nodibinājumu spēcīnāšanai krīzes/pēckrīzes apstākļos

ANM finansējuma garantētā daļa, EUR: 8 000 000

ANM virziens: Ekonomikas transformācija un Likuma vara

ES flagmaņa iniciatīva: Modernizācija

Plāna saskaņība un sektorālā koordinācija: Ne mazāk būtiska inovāciju un kapacitātes stiprināšanai uzņēmējdarbības vides uzlabošanā, ir ieguldījums cilvēkresursos un

atbalstam biedrību un nodibinājumu sektorā. Turpmākajos gados būs nepieciešamas būtiskas investīcijas biedrību un nodibinājumu sektora stimulēšanai, lai tās spētu kvalitatīvi veikt savu darbu sociālās drošības, cilvēktiesību, jauniešu, pilsoniskās sabiedrības attīstības, izglītības, veselības veicināšanas, diasporas un citās jomās, kā arī tajā iesaistīt vairāk iedzīvotājus. Esošie un plānotie finanšu resursi nebūs pietiekami.

2. Jauni pamati pilsoniskajam dialogam

ANM finansējuma garantētā daļa, EUR: 2 000 000

ANM virziens: Likuma vara

ES flagmaņa iniciatīva: Reforma

Plāna saskaņība un sektorālā koordinācija: ANM paredz virkni reformu, taču par spīti tam, ka Latvijā biedrības un nodibinājumi darbojas daudzās jomās, tās ir maz iesaistītas valstī notiekošo reformu plānošanā un īstenošanā. Nepieciešams izveidot ilgtspējīgu risinājumu tam, lai biedrības un nodibinājumi būtu plašākas iespējas sniegt kvalitatīvus padomus valdībai. Esošie sabiedrības līdzdalības formāti Latvijā nespēj pilnvērtīgi nodrošināt to sabiedrības grupu interešu pārstāvniecību lēmumu pieņemšanas procesā, kam tā ir nepieciešama visvairāk. Latvijā pielietotais trīspusējais sociālais dialogs neatbilst mūsdienu un nākotnes nodarbinātības jaunajām formām un sociālo spēlētāju daudzveidībai, tādēļ ir jāveic reformas pilsoniskā dialoga ieviešanā, lai nodrošinātu mūsdienīgu, dialogu sociāli ekonomiskos jautājumos un līdzdalību visos līmeņos un lēmumu pieņemšanas posmos. ANM plānā ietvertās reformas nav iespējamās bez reformām pilsoniskajā dialogā. ES Kohēzijas fondi Latvijai nebūs pieejami tuvāko gadu laikā, bet Atjaunošanas fonda līdzekļi ļautu pienācīgu pilsonisko dialogu uzsākt jau šī gada beigās/nākamā gada sākumā.

3. Atbalsta programma sabiedrības interešu uzraugiem

ANM finansējuma garantētā daļa, EUR: 1 000 000

ANM virziens: Likuma vara

ES flagmaņa iniciatīva: Reforma

Plāna saskaņība un sektorālā koordinācija: turpmākajos gados paredzēts būtiski spēcīnāt tiesībsargājošās iestādes, taču Latvijas biedrību un nodibinājumu sektorā ir ļoti maz organizāciju, kurām ir kapacitāte veikt sabiedrisko monitoringu par valsts un ES līdzekļu godprātīgu izmantošanu, korupcijas riskiem, problēmām tiesu vai prokuratūras darbā, ēnu ekonomikas izpausmēm, negodīgiem iepirkumiem u.tml. Līdz ar būtiskiem papildus finanšu ieguldījumiem, tai skaitā ANM, ir nepieciešams stiprināt sabiedrisko monitoringu, lai novērstu šaubas par publiskā finansējuma godīgu izlietojumu.

4. Atbalsta programma sociālās drošības jomas organizācijām

ANM finansējuma garantētā daļa, EUR: 2 000 000

ANM virziens: Likuma vara, Ekonomikas transformācija, Nevienlīdzības mazināšana

ES flagmaņa iniciatīva: Reforma

Plāna saskaņība un sektorālā koordinācija: starp Latvijas biedrībām un nodibinājumiem ir ļoti maz tādu organizāciju, kuras spētu pārstāvēt Latvijas maznodrošinātos, kā arī sociālajā dialogā nepārstāvētās grupas (piemēram, pašnodarbinātos, autoratlīdzību saņēmējus), kuriem jebkura krīzes radīta nestabilitāte var kļūt par nepārvarāmu problēmu. Lai nodrošinātu dažādu, īpaši mazaizsargātu, marginalizētu sabiedrības grupu interešu pārstāvniecību lēmumu pieņemšanas procesā visos līmeņos, jāveic reformas līdzdalības un lēmumu pieņemšanas procesos, nodrošinot iespēju pārstāvēt maznodrošinātos un sociālajā dialogā nepārstāvētās grupas, lai mazinātu nevienlīdzību Latvijā. ANM plānā ietvertās reformas nav iespējamās bez reformām maznodrošināto personu un dažādu nodarbinātību formu personu dialogā ar publisko varu.

Papildus lūdzam izvērtēt, kuras daļas no Demokrātijas māju koncepta varētu tikt iekļautas ANM plānā. Demokrātijas māju koncepts paredz atvērta tipa ēkas vismaz 5 pilsētās Latvijā, kas kalpo kā pilsoniskās kompetences centrs, un vieta, kur satiekas aktīvie, darošie, radošie cilvēki no dažādām jomām un sektoriem, t.sk. jaunuzņēmumi, sociālie uzņēmumi, pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kā arī neformālās iniciatīvas, jomu eksperti (juristi, finansisti, sociologi utml.) un publiskās pārvaldes pārstāvji, lai veicinātu sadarbību, kopdarību, vienlaikus veicinot nodarbinātību, jaunu iniciatīvu īstenošanu un finansējuma piesaisti.

Direktore

(paraksts*)

Kristīne Zonberga

NVO un MK sadarbības memoranda padomes priekšsēdātāja vietnieks (paraksts*) Andris Gobiņš

* Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu

Zonberga 24245580

Kristine@nvo.lv